

Riksarkivets föreskrifter om tekniska krav för skrivmedel för framställning av skrift på papper;

RA-FS 1992: 4

Utkom från trycket
den 28 december 1992

beslutade den 2 december 1992.

Med stöd av 2 § arkivförordningen (1991: 446) beslutar Riksarkivet efter samråd med Krigsarkivet följande föreskrifter om tekniska krav.

Inledning

Dessa föreskrifter specificerar tekniska krav för skrivmedel som skall användas vid framställning av beständiga handlingar. Avsikten är att handlingar skall kunna framställas på ett sådant sätt att de har förutsättning att förbli i stort sett oförändrade med avseende på egenskaper som påverkar läslighet och möjlighet att kopiera eller konvertera till annat medium eller annan typ av databärare, t. ex. genom mikrofilmning.

Föreskrifterna specificerar krav och hänvisar till provningsmetoder för utvärdering av skrift på ett arkivbeständigt papper. Skrivmedel som uppfyller dessa krav kan också användas tillsammans med åldringsbeständiga papper.

Vissa egenskaper hos skrift, t. ex. nötningsbeständigheten, är beroende av kombinationen av skrivmedel och papper. Både åldringsbeständiga och arkivbeständiga papper kan skilja sig åt väsentligt när det gäller egenskaper som är av betydelse för skriftens kvalitet och beständighet. Resultat som erhålls vid provning av *en* kombination av papper och skrivmedel är därför inte säkert giltiga för en annan kombination.

Dessa föreskrifter är avsedda för bedömning av beständigheten hos handlingar som förvaras i arkivlokaler och andra skyddade omgivningar under lång tid. De är inte tillämpliga på handlingar som förvaras under skadliga förhållanden såsom hög luftfuktighet, som kan främja mikrobiologiska angrepp, hög temperatur, strålning (t. ex. ljus), höga halter av luftföroreningar eller vatten. Eftersom handlingar kan komma att förvaras i oskyddad omgivning innan de överförs till arkivlokaler o. d., är emellertid beständigheten mot vatten och ljus av betydelse.

Kravspecifikationer med samma innehåll har tidigare utfärdats av Statens Provningsanstalt med stöd av skrivmaterielkungörelsen (1964: 504) för användning i samband med godkännande av produkter. Inom internationella standardiseringsorganisationen (ISO) pågår arbete med syfte att åstadkomma internationella standarder. Riksarkivet deltar aktivt i detta

arbete. När sådana standarder trätt i kraft kommer dessa att ersätta de nationella reglerna.

Definitioner

I dessa föreskrifter avses med

arkivbeständighet	förmåga att motstå åldring och nötning, dvs. inverkan av omgivningsfaktorer och hantering,
läslig	varje enskilt tecken kan tolkas,
skrivmedel	material för framställning av skrift där ingen typ av efterbehandling (värme, strålning eller kemiska medel) förekommer,
åldringsbeständighet	förmåga att motstå åldring, dvs. inverkan av omgivningsfaktorer.

Omfattning

1 § Dessa föreskrifter specificerar tekniska krav för skrivmedel som skall användas för framställning av beständiga handlingar. De är avsedda för handlingar som utgörs av skriven eller tryckt information på papper.

Föreskrifterna är tillämpliga vid skriftframställning där inget slag av efterbehandling förekommer. Med efterbehandling avses behandling av handlingen med värme, strålning eller kemiska medel.

Kravspecifikationer för skrivmedel där efterbehandling förekommer finns i Riksarkivets föreskrifter (RA-FS 1992:6) om tekniska krav för kopiatorer, laserskrivare, telefaxar m.m. för framställning av skrift på papper.

Bindande referenser

2 § Följande regler och standarder innehåller krav som, genom referenser i texten, även utgör krav i dessa föreskrifter. Vid tiden för utgivningen av föreskrifterna gällde de utgåvor som anges.

ISO 554: 1976	Standard atmospheres for conditioning and/or testing – Specifications
ISO 5-3: 1984	Photography – Density measurements – Part 3: Spectral conditions
SS-EN 45 011: 1989	Certifieringsorgan – Allmänna krav vid certifiering av produkter
RA-FS 1992: 5	Riksarkivets föreskrifter om provningsmetoder vid utvärdering av skrivmedel för framställning av skrift på papper

Tekniska krav

3 § Skriften skall vara väl definierad, fri från defekter och lättläslig vid bedömning enligt 4 § RA-FS 1992: 5. Skriften skall ha jämn färgstyrka.

Färgstyrkan hos skrift framställd med kulpennor, fiberpennor och liknande skrivmedel för manuell skriftframställning (exklusive tusch) skall minst motsvara färgstyrkan hos gråskala nr 1 vid bestämning enligt 8 § RA-FS 1992: 5.

4 § Skriftens färgstyrka skall, efter belysning i enlighet med 5 § RA-FS 1992: 5, minst motsvara färgstyrkan hos gråskala nr 2 vid bestämning enligt 8 § RA-FS 1992: 5.

5 § Färgstyrkan hos skrift framställd med kulpennor, fiberpennor och liknande skrivmedel för manuell skriftframställning (exklusive tusch) skall, efter behandling med vatten enligt 6 § RA-FS 1992: 5, minst motsvara färgstyrkan hos gråskala nr 1 vid bestämning enligt 8 § RA-FS 1992: 5.

Färgstyrkan hos annan typ av skrift skall, efter behandling med vatten enligt 6 § RA-FS 1992: 5, vara oförändrad vid bedömning i enlighet med 9 § RA-FS 1992: 5. Färgändring accepteras dock.

Endast en svag missfärgning av papperet accepteras. Ändringen, bestämd som visuell optisk täthet i reflektion enligt ISO 5, får inte överstiga 0,05.

6 § Färgstyrkan hos skrift framställd med kulpennor, fiberpennor och liknande skrivmedel för manuell skriftframställning (exklusive tusch) skall, efter behandling med etanol enligt 6 § RA-FS 1992: 5, minst motsvara färgstyrkan hos gråskala nr 2 vid bestämning enligt 8 § RA-FS 1992: 5.

7 § Vid provning av beständigheten mot nötning i enlighet med 7 § RA-FS 1992: 5 skall skriften ha minst praktiskt taget lika god beständighet som skrift med referensbläck.

8 § Skrivmedlet skall även i övrigt vara lämpligt för framställning av beständiga handlingar.

Provningsrapport

9 § Provningslaboratoriet skall i sin rapport ange följande:

- a) noggrann identifiering av det provade materialet,
- b) datum och plats för provningen,
- c) klassificering avseende typ av skrivmedel,
- d) antal provföremål använda vid provningen,
- e) metod för skriftframställning,
- f) erhållna provningsresultat vid provning enligt dessa föreskrifter,
- g) iakttagelser av annan typ som kan ha betydelse för beständigheten hos handlingar,
- h) avvikelser från dessa föreskrifter och andra omständigheter som kan ha påverkat resultaten,
- j) ett uttalande om materialet uppfyller eller inte uppfyller kraven i dessa föreskrifter; i det sistnämnda fallet skall skälet specificeras.

Villkor vid certifiering

10 § Om handlingar framställda med skrivmedlet uppfyller ovanstående krav kan certifikat om överensstämmelse med dessa föreskrifter utfärdas av den som ackrediterats som certifieringsorgan i enlighet med SS-EN 45011.

Produkt som levereras med den beteckning som anges i certifikatet skall överensstämma med den som användes vid provning för certifiering.

I samband med certifieringen kan produkten tilldelas ett registreringsnummer av certifieringsorganet. Detta nummer får anges på skrivmedlet eller dess förpackning.

Certifierad produkt får märkas med orden "Svenskt arkiv". Användningen av denna märkning regleras i lagen (1990:783) om skydd för beteckningen svenskt arkiv.

Certifikat skall utfärdas för en tid som inte överstiger ett år. Certifierad produkt skall genomgå återkommande kontroller för att tillgodose att dess konstruktion och egenskaper samt egenskaper hos handlingar framställda med produkten överensstämmer med resultaten som erhöles i samband med certifieringen. Den övervakande kontrollen skall regleras i ett avtal mellan tillverkare/leverantör och certifierande organ. I detta avtal skall också anges förfarandet vid ändring av produktens beteckning, konstruktion eller sammansättning. Avtalet skall även innehålla bestämmelser angående tillverkarens/leverantörens produktkontroll.

---

1. Denna författning träder i kraft den 28 december 1992.

2. Föreskrifterna kommer att kungöras i engelsk översättning. Innan sådant kungörande har skett kan en preliminär översättning erhållas från Riksarkivet.

ERIK NORBERG

Britt-Marie Östholm